

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΘΕ.ΦΥΛ.ΙΣ.
(Γραφείο για Θέματα Φύλου και Ισότητας)

1^η ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ

Ακαδημαϊκό έτος 2011-12

1^η ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Προλεγόμενα.....	2
Το Γραφείο ΘΕ.ΦΥΛ.ΙΣ.....	3
Η Ιστοσελίδα ΘΕ.ΦΥΛ.ΙΣ.....	5
Η Ηλεκτρονική Εγκυκλοπαίδεια «Φύλο-Παιδεία»	6
Αποτελέσματα της ποσοτικής έρευνας για την έμφυλη κατανομή του επιστημονικού και διοικητικού προσωπικού καθώς και του φοιτητικού πληθυσμού του Πανεπιστημίου Αθηνών.....	8

Προλεγόμενα

Το Γραφείο για Θέματα Φύλου και Ισότητας (ΘΕ.ΦΥΛ.ΙΣ.) ξεκίνησε τη λειτουργία του το ακαδημαϊκό έτος 2011-12, ως μία αυτόνομη δομή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Επιστημονικές υπεύθυνες είναι η Καθηγήτρια του Τμήματος Μεθοδολογίας, Ιστορίας και Θεωρίας της Επιστήμης, κα Στέλλα Βοσνιάδου και η Καθηγήτρια του Τμήματος Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, κα Βασιλική Δενδρινού.

Την Ακαδημαϊκή Επιτροπή για Θέματα Φύλου και Ισότητας του Πανεπιστημίου Αθηνών συγκροτούν αλφαβητικά οι Στέλλα Βοσνιάδου, Καθηγήτρια Τμήμα ΜΙΘΕ, Κώστας Γαβρόγλου, Καθηγητής Τμήμα ΜΙΘΕ, Βασιλική Δενδρινού, Καθηγήτρια, Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, Χρήστος Κίττας, Καθηγητής, Τμήμα Ιατρικής, Ζωή Παπαδοπούλου-Νταϊφώτη, Καθηγήτρια, Τμήμα Ιατρικής και Θωμάς Σφηκόπουλος, Καθηγητής, Αντιπρύτανης Οικονομικού Σχεδιασμού και Ανάπτυξης, Τμήμα Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών.

Η παρούσα δημοσίευση, αποτελεί την πρώτη Έκθεση Πεπραγμένων για το ακ. έτος 2011-12, όπου παρουσιάζεται η ταυτότητα και οι σκοποί που υπηρετεί το Γραφείο ΘΕ.ΦΥΛ.ΙΣ., καθώς και οι δράσεις που ανέπτυξε στον πρώτο χρόνο λειτουργίας του.

Το Γραφείο ΘΕ.ΦΥΛ.ΙΣ.

Ιστορικό

Το Γραφείο ΘΕ.ΦΥΛ.ΙΣ. ξεκίνησε να λειτουργεί το ακαδημαϊκό έτος 2003-04 για την διοικητική υποστήριξη του Διατμηματικού Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών για Θέματα Φύλου και Ισότητας (Π.Π.Σ. ΘΕ.ΦΥΛ.ΙΣ.). Στα χρόνια του Π.Π.Σ. ΘΕ.ΦΥΛ.ΙΣ. (2003-08), το Γραφείο ανέπτυξε και άλλες δραστηριότητες που σχετίζονταν με την ισότητα και την ίση μεταχείριση των δύο φύλων στο ΕΚΠΑ.

Βασική συνιστώσα των δραστηριοτήτων αποτέλεσε η καταγραφή της ποιότητας και των συνθηκών ισότητας των δύο φύλων στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Συγκεκριμένα έργα του Γραφείου ήταν: α. η συγκέντρωση ποσοτικών στοιχείων σχετικά με την κατανομή των δύο φύλων, τόσο στο επιστημονικό και διοικητικό προσωπικό όσο και στο φοιτητικό σώμα του ιδρύματος, β. η συγγραφή δημοσιεύσεων σχετικά με τα αποτελέσματα των μελετών για την ισότητα των φύλων στο ΕΚΠΑ και τις πολιτικές ισότητας στα πανεπιστήμια διεθνώς, γ. η οργάνωση και προετοιμασία επιστημονικών εκδηλώσεων στο πανεπιστήμιο σχετικά με ζητήματα ισότητας των φύλων.

Γρήγορα έγινε αντιληπτό πως υπήρχε η ανάγκη να υπάρξει συστηματική μελέτη και ενασχόληση με το ζήτημα της ισότητας των φύλων στα πανεπιστήμια, μέσω κάποιας μορφής υπηρεσίας ή γραφείου που θα λειτουργούσε μόνιμα στο εσωτερικό του ιδρύματος. Τούτο έγινε πραγματικότητα με τη θεσμοθέτηση του Γραφείου ΘΕ.ΦΥΛ.ΙΣ. από τη Σύγκλητο του Πανεπιστημίου Αθηνών τον Ιούλιο του 2009.

Ταυτότητα και Δομή

Με τη θετική απόφαση της Συγκλήτου, το Γραφείο εντάχθηκε στο νέο οργανόγραμμα του ιδρύματός μας και σκοπός είναι να λειτουργήσει ως «Γραφείο Ισότητας», με τη μορφή που υπάρχουν και λειτουργούν στη συντριπτική πλειονότητα των πανεπιστημίων στις χώρες του Δυτικού κόσμου. Στις χώρες της Ευρώπης και στις Η.Π.Α., υπάρχει συνήθως μία υπηρεσία που ασχολείται με τις πολιτικές και δράσεις για την ισότητα των φύλων στον ακαδημαϊκό χώρο¹. Στα ευρωπαϊκά κράτη τα γραφεία αυτά, είναι συνήθως ανεξάρτητα από άλλες υπηρεσίες των πανεπιστημίων, ενώ στις Η.Π.Α. εντάσσονται συχνά σε έναν ευρύτερο φορέα που ειδικεύεται στην ισότητα μεταξύ των μελών του πανεπιστημίου και περιλαμβάνει την ισότητα μεταξύ των δύο φύλων, ισότητα μεταξύ μελών διαφορετικών εθνικοτήτων κ.ο.κ. Ως εκ τούτου, στις ευρωπαϊκές χώρες, τα γραφεία περιλαμβάνουν συνήθως στο όνομά τους τα λήμματα «γυναίκα» ή «φύλο» (π.χ. University of Oxford- Oxford Women's Network, University of Bristol - Gender Equality Group κ.ο.κ), ενώ στις Η.Π.Α. περιλαμβάνουν συνήθως τον όρο «ισότητα», υπονοώντας την καταπολέμηση πάσης φύσεως διακρίσεων (π.χ. University of California - Faculty Equity Office, Oregon State University - Office of Affirmative Action and

¹ Στην ιστοσελίδα του Γραφείου ΘΕΦΥΛΙΣ (<http://thefyliscentre.uoa.gr/syndesmoi.html>), υπάρχουν οι ηλεκτρονικές διευθύνσεις Γραφείων Ισότητας μεγάλων πανεπιστημιακών ιδρυμάτων του εξωτερικού όπου παρέχονται πληροφορίες για το έργο και τις δράσεις τους.

Equal Opportunity, Mississippi State University - Office of Diversity and Equity Programs).

Η παρουσία και δράση αυτών των γραφείων και υπηρεσιών στο εσωτερικό των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων, έχει ως σκοπό να ευαισθητοποιήσει την ακαδημαϊκή κοινότητα σε θέματα ισότητας των φύλων και να αναδείξει τις δυσχέρειες και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας, τα οποία προκύπτουν από διαφορετικές συμπεριφορές και αντιμετώπιση των ανδρών και γυναικών λόγω των έμφυλων διακρίσεων. Το Γραφείο ΘΕ.ΦΥΛ.ΙΣ. φιλοδοξεί να καλύψει αυτό το κενό που υπήρχε έως σήμερα και να αποτελέσει το πρώτο «Γραφείο Ισότητας» σε ελληνικό Πανεπιστημιακό ίδρυμα.

Η στελέχωσή του χρηματοδοτείται στο πλαίσιο του Προγράμματος για τη Δομή Απασχόλησης και Σταδιοδρομίας (ΔΑΣΤΑ) του ΕΚΠΑ.

Σκοποί - Στόχοι

Η Ακαδημαϊκή Επιτροπή για Θέματα Φύλου και Ισότητας του Πανεπιστημίου Αθηνών, στην πρώτη συνεδρίασή της τον Ιανουάριο του 2012, αποφάσισε να υλοποιηθούν οι εξής δράσεις από το Γραφείο ΘΕ.ΦΥΛ.ΙΣ. :

Συγκέντρωση στατιστικών στοιχείων

Η συγκέντρωση στατιστικών στοιχείων θα γίνεται ετησίως και θα αφορά το επιστημονικό και διοικητικό προσωπικό καθώς και το φοιτητικό σώμα του ΕΚΠΑ. Θα ακολουθεί η επεξεργασία των στοιχείων ώστε να γίνονται γνωστές οι πραγματικές κατανομές ανά φύλο στις εκάστοτε Σχολές και στα Τμήματα του ΕΚΠΑ έτσι ώστε να διενεργείται συστηματική αποτίμηση της ισότητας ανδρών-γυναικών σε κάθε περίπτωση.

Συγγραφή Ετήσιας Έκθεσης Πεπραγμένων

Κάθε ακαδημαϊκό έτος, θα δημοσιεύεται η ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων με τα παραπάνω στατιστικά στοιχεία, τις λοιπές δράσεις του Γραφείου καθώς και εκτιμήσεις ως προς τις συνθήκες ισότητας και ίσης μεταχείρισης των δύο φύλων στο ΕΚΠΑ.

Εφαρμογή πολιτικών και πρακτικών για την ισότητα των δύο φύλων

Με βάση την ετήσια έκθεση, θα γίνεται αξιολόγηση των σημείων για τα οποία πιθανώς να χρειάζονται παρεμβάσεις και συζήτηση. Παράδειγμα, η συστηματική ενημέρωση της Συγκλήτου επί της επαρκούς εκπροσώπησης των δύο φύλων, όπου αυτό είναι εφικτό, στις επιτροπές που συστήνονται από τα Τμήματα, τις Σχολές και τη Διοίκηση του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Κέντρο υποστήριξης

Το Γραφείο θα λειτουργεί, στο βαθμό που η στελέχωσή του το επιτρέπει, σαν έδρα βοήθειας (help desk) για την υποστήριξη μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας του ΕΚΠΑ και κυρίως φοιτητών που γίνονται θύματα λεκτικής βίας ή σεξουαλικής παρενόχλησης από άτομα σε θέση εξουσίας (του άλλου ή του ίδιου φύλου). Οι φοιτητές και φοιτήτριες (αλλά και μέλη ΔΕΠ) θα μπορούν να καταγγείλουν περιστατικά βίας τα οποία θα καταγράφονται και θα εξετάζονται από την Ακαδημαϊκή Επιτροπή.

Δημιουργία της ιστοσελίδας του Γραφείου ΘΕ.ΦΥΛ.ΙΣ

Δημιουργήθηκε και αναπτύσσεται η ιστοσελίδα του Γραφείου, η οποία επικαιροποιείται συστηματικά προκειμένου (α) να ενημερώνεται η πανεπιστημιακή κοινότητα σχετικά με τις δραστηριότητες του Γραφείου και του ΕΚΠΑ, καθώς επίσης για την σχετική επιστημονική δράση άλλων ΑΕΙ και οργανισμών για συναφή ζητήματα, (β) να αποτελεί έναν αναπτυσσόμενο δίαυλο επικοινωνίας των μελών ΔΕΠ αλλά και των φοιτητριών/φοιτητών για ζητήματα που σχετίζονται με την ισότητα των φύλων στην ανώτατη εκπαίδευση, (γ) να παρέχει εργαλεία αυτοεκπαίδευσης για σπουδές φύλου καθώς και για ζητήματα επιστημονικά από την οπτική του φύλου.

Η Ιστοσελίδα ΘΕ.ΦΥΛ.ΙΣ.

Βασική προτεραιότητα για την εύρυθμη λειτουργία του Γραφείου ΘΕ.ΦΥΛ.ΙΣ., ήταν η δημιουργία της ιστοσελίδας του. Τη βασική ιδέα για τη δομή, το περιεχόμενο και τη γενικότερη παρουσίαση της σελίδας, επιμελήθηκε η Καθηγήτρια Βασιλική Δενδρινού. Η ιστοσελίδα που βρίσκεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://thefyliscentre.uoa.gr/>, ακολούθησε το σχεδιασμό του Τυροζ, ώστε να είναι συμβατή με τις λοιπές ιστοσελίδες του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Η ιστοσελίδα παρέχει πληροφορίες για τη λειτουργία, τους στόχους και τις δραστηριότητες του Γραφείου. Στην ενότητα «Σπουδές Φύλου», παρουσιάζονται αφενός τα μαθήματα φύλου ή γυναικείων σπουδών που προσφέρονται από τα Τμήματα του ΕΚΠΑ στα πλαίσια των προπτυχιακών σπουδών, αφετέρου τα μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών φύλου ή γυναικείων σπουδών που λειτουργούν στο σύνολο των Α.Ε.Ι.

Στην ενότητα «Εργαλεία Αυτοεκπαίδευσης» παρουσιάζεται η ηλεκτρονική Εγκυκλοπαίδεια *Φυλοπαιδεία* και στην ενότητα «Δίαυλος Επικοινωνίας» δίνεται η δυνατότητα να «φιλοξενηθούν» συζητήσεις και απόψεις για συναφή θέματα.

Στην ενότητα «Έρευνα» μπορεί ο κάθε ενδιαφερόμενος να βρει το σύνολο των στατιστικών μελετών που πραγματοποιεί το Γραφείο ΘΕ.ΦΥΛ.ΙΣ. για την ισότητα των φύλων στην ανώτατη εκπαίδευση. Στις συγκεκριμένες σελίδες, παρέχονται στοιχεία για τη θέση των γυναικών στο επιστημονικό προσωπικό του Πανεπιστημίου Αθηνών αλλά και των λοιπών πανεπιστημίων της Ελλάδας. Επίσης, υπάρχει η μελέτη για τη παρουσία των γυναικών στο Πανεπιστήμιο Αθηνών από την ίδρυσή του έως σήμερα. Άλλα στατιστικά στοιχεία αφορούν το διοικητικό προσωπικό του ΕΚΠΑ. Τέλος, παρουσιάζονται αναλυτικά, ανά Σχολή και Τμήμα, οι στατιστικοί πίνακες για το φοιτητικό σώμα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Στην ενότητα «Σύνδεσμοι» υπάρχουν πληροφορίες, μεταξύ άλλων, για Γραφεία Ισότητας Πανεπιστημιακών Ιδρυμάτων του εξωτερικού, για Εργαστήρια και Κέντρα Σπουδών Φύλου και Ισότητας σε ελληνικά Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, για σπουδές φύλου στην Ελλάδα και το εξωτερικό, για ελληνικές και

διεθνείς οργανώσεις γυναικών πανεπιστημιακών και για συνέδρια και εκδηλώσεις σε θέματα φύλου και γυναικείων σπουδών.

Η Ηλεκτρονική Εγκυκλοπαίδεια «Φύλο-Παιδεία»

Στόχος

Η «ΦυλοΠαιδεία» δημιουργήθηκε με κύριο μέλημα την εξυπηρέτηση της πανεπιστημιακής κοινότητας στην Ελλάδα και ειδικά του φοιτητικού κοινού και, ως ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια, προσφέρει εύκολη πρόσβαση και δυνατότητα για ερευνητική δραστηριότητα τόσο στον ειδικό όσο και στον μη-ειδικό αναγνώστη· τη δυνατότητα στον ερευνητή να ανακαλύψει, να συνδυάσει και να χρησιμοποιήσει το διαθέσιμο υλικό με τον δικό του, προσωπικό και δημιουργικό τρόπο· να συγκρίνει κείμενα που προέρχονται από διαφορετικές επιστήμες. Ως ηλεκτρονικό εργαλείο είναι σε θέση να επικαιροποιεί και να αναβαθμίζει συνεχώς το υλικό του. Οι αναγνώστες μας μπορούν να έρθουν σε επαφή μαζί μας μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και να μας εκφράσουν τις απόψεις, την κριτική και τις προτάσεις τους.

Τι είδους λήμματα περιλαμβάνει

Η ΦυλοΠαιδεία φιλοδοξεί να αποτελέσει μία έγκυρη πηγή επιστημονικής γνώσης και πληροφόρησης για ζητήματα που αφορούν την ιστορία των γυναικών, τη φεμινιστική θεωρία και τις σπουδές φύλου στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Επιπλέον, δημοσιεύει κείμενα που αναδεικνύουν τους τρόπους με τους οποίους θέματα που έχουν κατ' εξοχήν πολιτικό ενδιαφέρον, όπως η συγκρότηση έμφυλων υποκειμένων και η καταπίεση ή παραγνώριση των γυναικών ή άλλων ομάδων που περιθωριοποιούνται εξαιτίας του φύλου ή/και της σεξουαλικότητάς τους, απασχολούν και αναδιαμορφώνουν τις ερευνητικές δραστηριότητες σε ακαδημαϊκούς κλάδους πολύ διαφορετικούς μεταξύ τους: οι συγγραφείς που φιλοξενούνται από τη ΦυλοΠαιδεία εκπροσωπούν τις ανθρωπιστικές, τις κοινωνικές και τις θετικές επιστήμες.

Αρχές

Ο κάθε ακαδημαϊκός κλάδος διακρίνεται από τη δική του ερευνητική παράδοση και θεωρητικές παραδοχές, και χρησιμοποιεί τα ερευνητικά εργαλεία που του προσιδιάζουν· συνεπώς, τα κείμενα που δημοσιεύονται εδώ δεν συμφωνούν απαραίτητα μεταξύ τους σε ιδεολογικό ή θεωρητικό επίπεδο. Στη ΦυλοΠαιδεία, προγραμματικά, ενθαρρύνουμε την εκπροσώπηση διαφορετικών αντιλήψεων και παραδόσεων στο πλαίσιο του κοινού ενδιαφέροντος για το φύλο, αλλά προσπαθούμε, συγχρόνως, να δείξουμε με ποιο τρόπο τα λήμματά μας συνομιλούν μεταξύ τους.

Συγγραφείς Λημμάτων και Υπολημάτων

Μέχρι σήμερα, συγγραφείς των λημμάτων είναι οι Ιωάννα Αθανασάτου (ΕΚΠΑ), Λάουρα Μαράτου Αλιπράντη (ΕΚΚΕ), Καλλιόπη Αμπατζή (ΕΚΠΑ), Μαριαγγέλα Βέικου, Αλεξάνδρα Βασιλοπούλου (ΕΚΠΑ), Ηρακλής Γρηγορόπουλος (Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας), Κώστας Γιαννακόπουλος (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), Ειρήνη Καμπερίδου (ΕΚΠΑ), Ελένη Καμπούρη (Πάντειο Πανεπιστήμιο), Ασημίνα Καραβαντά (ΕΚΠΑ), Γιάννα Κατσιαμπούρα (ΕΑΠ), Στέφανος Κουμαρόπουλος (ΕΚΠΑ), Σάσα Λαδά (ΑΠΘ), Φωτεινή Μηλιώνη (ΕΚΠΑ), Ευτέρπη Μήτση (ΕΚΠΑ), Μάρθα Μιχαηλίδου (Πάντειο Πανεπιστήμιο), Ζωή Παπαδοπούλου Νταϊφώτη (ΕΚΠΑ), Χριστίνα Ντόκου (ΕΚΠΑ), Θεοδωσία-Σούλα Παυλίδου (ΑΠΘ), Ελένη-Νίνα Παζαρζή (Πανεπιστήμιο Πειραιά), Νάνσυ Παπαλεξανδρή (Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών), Βικτώρια Πέκκα Οικονόμου (Πανεπιστήμιο Πειραιά), Μαρία Ρεντετζή (ΕΜΠ), Ευγενία Σηφάκη (ΕΑΠ), Αλέξανδρος Μ. Σταυρόπουλος (ΕΚΠΑ), Ανδρονίκη Διαλέτη (ΕΚΠΑ), Άννα Χρονάκη (Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας). Ένας αριθμός υπολειμμάτων έχει γραφτεί από τους συγγραφείς των λημμάτων, ενώ για τα υπό-λήμματα του λήμματος Φύλο, Λογοτεχνία, Κριτική, εργάστηκε η φοιτητική ομάδα του Δ.Π.Μ.Σ Λεξικογραφίας του ΕΚΠΑ. στα πλαίσια του μαθήματος «Θεωρία Λογοτεχνίας και Λεξικογραφία» (2008): Αναγνωστόπουλος Ιωάννης, Δρακοπούλου Μαρία, Ελευθερίου Δέσποινα, Κούτρα Αλεξάνδρα, Κρομμύδα Ευθαλία, Μαρίν Μαρία, Τριανταφύλλη Ευαγγελία, Τρυπαναγνωστοπούλου Σοφία, Φωκάς Γεώργιος (επιμέλεια: Ευτέρπη Μήτση).

Αποτελέσματα της ποσοτικής έρευνας για την έμφυλη κατανομή του επιστημονικού και διοικητικού προσωπικού καθώς και του φοιτητικού πληθυσμού του Πανεπιστημίου Αθηνών

Γραφείο ΘΕ.ΦΥΛ.ΙΣ. (2010-11) ²

Η συγκέντρωση των ποσοτικών στοιχείων σχετικά με την έμφυλη κατανομή του επιστημονικού και διοικητικού προσωπικού και του φοιτητικού πληθυσμού του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών πραγματοποιήθηκε από το Γραφείο για Θέματα Φύλου και Ισότητας (ΘΕ.ΦΥΛ.ΙΣ.), στα πλαίσια των δράσεων του για το ακαδημαϊκό έτος 2010-11 με τη βοήθεια της Διεύθυνσης Σχεδιασμού και Προγραμματισμού του Πανεπιστημίου Αθηνών. Η επεξεργασία των δεδομένων έγινε από την επιστημονική συνεργάτιδα του Γραφείου ΘΕ.ΦΥΛ.ΙΣ., Λυδία Βαΐου, κάτω από την εποπτεία της καθηγήτριας Στέλλας Βοσνιάδου. Στις επόμενες σελίδες θα βρείτε πληροφορίες σχετικά με την έμφυλη κατανομή του α) επιστημονικού και διοικητικού προσωπικού και β) του φοιτητικού σώματος του ΕΚΠΑ.

Η έμφυλη κατανομή του επιστημονικού προσωπικού του Πανεπιστημίου Αθηνών

Κατανομή των ακαδημαϊκών θέσεων ανά φύλο στις διάφορες Σχολές.

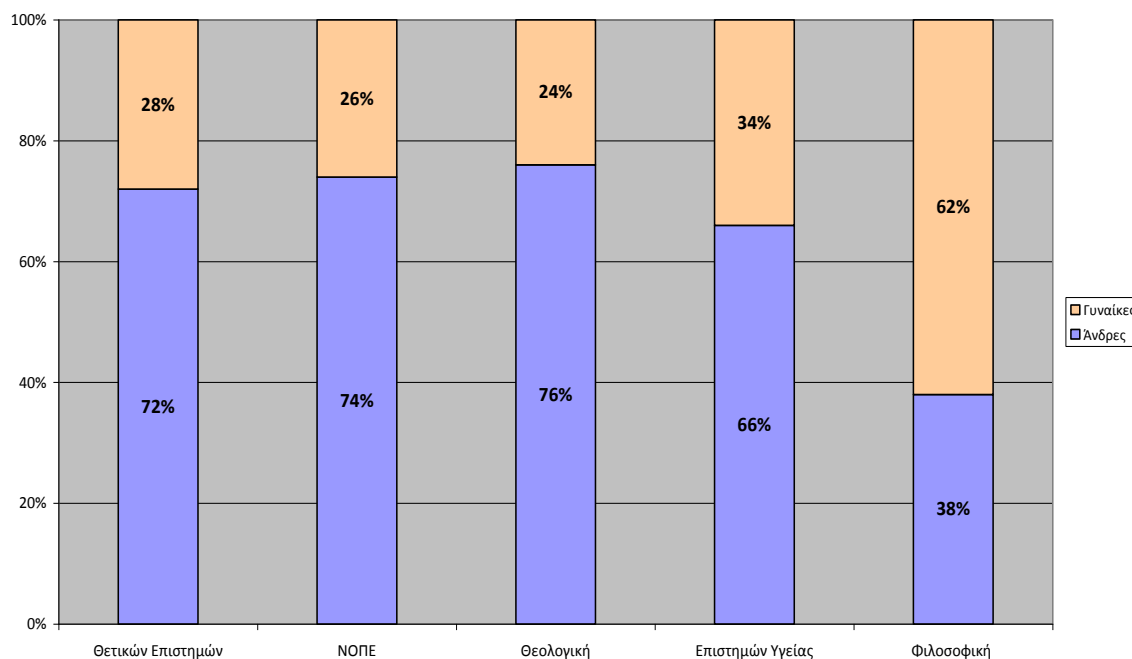
Το επιστημονικό προσωπικό στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών ανέρχεται σε 2061 μέλη ΔΕΠ εκ των οποίων τα 749 (δηλ. το 36,5%) είναι γυναίκες και τα 1312 (63,5%) είναι άνδρες³. Στις διάφορες Σχολές το ποσοστό των γυναικών ανέρχεται στο 24%-34% του συνόλου του επιστημονικού προσωπικού με εξαίρεση τη Φιλοσοφική Σχολή όπου οι γυναίκες καλύπτουν το 62% των θέσεων. Τα ακριβή στοιχεία παρουσιάζονται στο Σχήμα 1.

² Αναλυτικοί πίνακες με όλα τα στατιστικά στοιχεία της μελέτης έχουν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του Γραφείου ΘΕ.ΦΥΛ.ΙΣ (<http://thefyliscentre.uoa.gr/>)

³ Το ποσοστό των γυναικών ΔΕΠ στο ΕΚΠΑ είναι από τα υψηλότερα σε ελληνικά Α.Ε.Ι. Ενδεικτικά αναφέρεται πως στην πανελλήνια μελέτη του Προγράμματος ΘΕ.ΦΥΛ.ΙΣ. για τη θέση των γυναικών στο σύνολο των Α.Ε.Ι. για το ακ. έτος 2003-04, οι γυναίκες μέλη ΔΕΠ του ΕΚΠΑ αποτελούσαν το 35%, δεύτερο καλύτερο ποσοστό μετά το Πάντειο Πανεπιστήμιο. Τούτο οφείλεται καταρχήν στην έλλειψη Πολυτεχνικής Σχολής, όπου συνήθως όλα τα Τμήματα πλην της Αρχιτεκτονικής πληρούνται στη συντριπτική πλειοψηφία τους από άνδρες μέλη ΔΕΠ. Επίσης, είχαμε παρατηρήσει την τάση να υπάρχουν καλύτερα ποσοστά των γυναικών στα μέλη ΔΕΠ σε Α.Ε.Ι. που βρίσκονται στα αστικά κέντρα της χώρας, συγκριτικά με εκείνα που βρίσκονται σε πιο αποκεντρωμένες περιοχές της Ελλάδας. Το σύνολο των στατιστικών στοιχείων της πανελλήνιας έρευνας για το ακ. έτος 2003-04, έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του Γραφείου ΘΕ.ΦΥΛ.ΙΣ. (<http://thefyliscentre.uoa.gr/>)

Σχήμα 1

Μέλη ΔΕΠ ανά Φύλο και Σχολή (ακ. έτος 2010-11 ΕΚΠΑ)

Η κατανομή του επιστημονικού προσωπικού με βάση το φύλο διαφέρει και στο εσωτερικό των Σχολών. Ενδεικτικά αναφέρουμε πως στη Σχολή Θετικών Επιστημών, οι γυναίκες αποτελούν το 46,5% του επιστημονικού προσωπικού στο Τμήμα Βιολογίας αλλά μόνο το 14% στο Τμήμα Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών. Στη Σχολή Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών, οι γυναίκες συγκροτούν το 31% του επιστημονικού προσωπικού στο Τμήμα Νομικής, ενώ στο Τμήμα Οικονομικών μόνο το 16%.

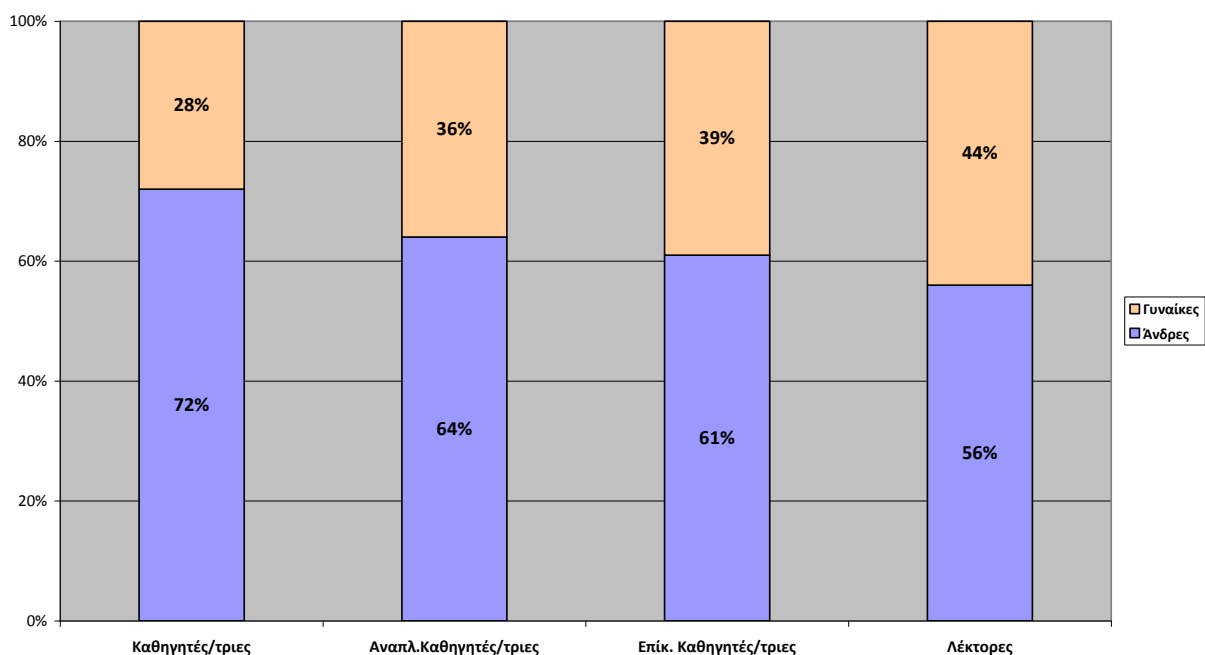
Αντίστοιχα, παρατηρούμε μεγάλες διαφοροποιήσεις στον τρόπο με τον οποίο κατανέμεται το ποσοστό των ανδρών μελών ΔΕΠ στα διάφορα Τμήματα της Φιλοσοφικής Σχολής. Οι άνδρες αποτελούν το 16% του επιστημονικού προσωπικού στο Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας και το 19% στο Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, ενώ στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών το ποσοστό τους φτάνει το 64% και στο Τμήμα Φιλολογίας το 46%

Κατανομή των ακαδημαϊκών θέσεων ανά φύλο και βαθμίδα

Το Σχήμα 2 παρουσιάζει τα ποσοστά των μελών ΔΕΠ σε όλες τις σχολές και ανεξάρτητα τμήματα του ΕΚΠΑ ανά φύλο και βαθμίδα για το ακ. έτος 2010-11. Όπως φαίνεται οι γυναίκες συγκεντρώνονται περισσότερο στις χαμηλές βαθμίδες και λιγότερο στις θέσεις της καθηγήτριας και της αναπληρώτριας καθηγήτριας.

Σχήμα 2

Μέλη ΔΕΠ ανά Φύλο και Βαθμίδα (ακ. έτος 2010-11 ΕΚΠΑ)

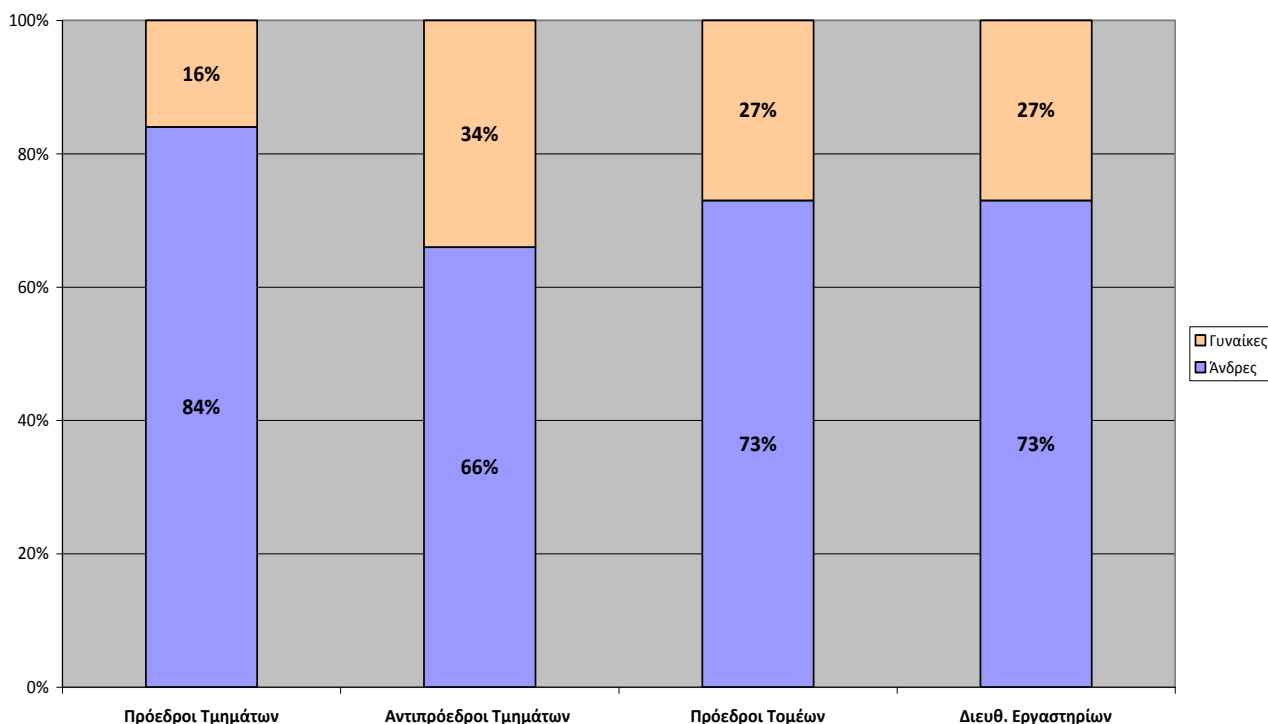
Στην βαθμίδα του/της Καθηγητή/τριας παρατηρούνται επίσης διαφορές μεταξύ των διαφορετικών Σχολών. Έτσι, το ποσοστό των γυναικών στη θέση της Καθηγήτριας στη Φιλοσοφική Σχολή είναι 59%, ενώ στις Σχολές ΝΟΠΕ, Θεολογική και Θετικών Επιστημών είναι 12%, 13%, και 16% αντίστοιχα. Γενικά στη Φιλοσοφική Σχολή το ποσοστό των γυναικών είναι υψηλότερο από αυτό των ανδρών σε όλες τις βαθμίδες. Αντίθετα και στις τέσσερις λοιπές Σχολές του ΕΚΠΑ οι γυναίκες αποτελούν μειονότητα σε όλες τις βαθμίδες.

Κατανομή των διοικητικών θέσεων ανά φύλο

Οι Πρυτανικές Αρχές του Πανεπιστημίου Αθηνών, συγκροτούνται μόνο από άνδρες μέλη ΔΕΠ. Στο Σχήμα 3, παρουσιάζεται το ποσοστό των μελών ΔΕΠ που κατέχουν διοικητικές θέσεις σε όλες τις Σχολές και ανεξάρτητα Τμήματα του ΕΚΠΑ. Μόνο το 16% των Προέδρων Τμημάτων είναι γυναίκες. Το ποσοστό αυτό προέρχεται εξ ολοκλήρου από τη Φιλοσοφική Σχολή, όπου υπάρχουν 5 γυναίκες Πρόεδροι Τμημάτων έναντι 7 ανδρών. Αντίθετα στις λοιπές τέσσερις Σχολές του ιδρύματος, δεν υπάρχει καμία γυναίκα Πρόεδρος σε σύνολο 15 Τμημάτων. Επίσης, στα πέντε ανεξάρτητα Τμήματα του ΕΚΠΑ (ΠΤΔΕ, ΤΕΑΠΗ, ΜΙΘΕ, ΤΕΦΑΑ, ΕΜΜΕ), όλοι οι Πρόεδροι ήταν άνδρες το 2010-11.

Σχήμα 3

Διοικητικές Θέσεις ανά Φύλο (ακ. έτος 2010-11 ΕΚΠΑ)

Περισσότερες γυναίκες μέλη ΔΕΠ είναι Αντιπρόεδροι Τμημάτων (34%) αλλά και πάλι παρατηρείται το ίδιο φαινόμενο, δηλαδή να προέρχονται σχεδόν στο σύνολό τους από τη Φιλοσοφική Σχολή. Η ίδια Σχολή ανεβάζει κατακόρυφα και τα ποσοστά των γυναικών Προέδρων Τομέων και Διευθυντριών Εργαστηρίων. Στη Φιλοσοφική Σχολή, το 62,5% των Προέδρων Τομέων είναι γυναίκες. Αντίθετα, οι γυναίκες καταλαμβάνουν μόνο το 7% των αντίστοιχων θέσεων στις Σχολές Θετικών Επιστημών και Επιστημών Υγείας. Στην πρώτη Σχολή 26 άνδρες και 2 γυναίκες είναι Πρόεδροι Τομέων. Στη Σχολή Επιστημών Υγείας 14 άνδρες και μόνο 1 γυναίκα είναι Πρόεδροι Τομέων, παρά το γεγονός πως οι γυναίκες είναι το 26% και το 33% στις βαθμίδες του Καθηγητή/τριας και Αναπληρωτή/τριας Καθηγητή/τριας αντίστοιχα.

Οι γυναίκες μέλη ΔΕΠ καταλαμβάνουν το 27% των θέσεων Διευθυντού/τριας Εργαστηρίου και πάλι με μεγάλες διαφοροποιήσεις μεταξύ της Φιλοσοφικής και των λοιπών Σχολών. Πιο συγκεκριμένα, στη Φιλοσοφική Σχολή οι γυναίκες αποτελούν το 47% των Διευθυντών/τριων Εργαστηρίων (9 από 19 θέσεις), στη Σχολή Θετικών Επιστημών καταλαμβάνουν το 17% (8 από 48) των θέσεων ενώ στη Σχολή ΝΟΠΕ καμία θέση στα 12 Εργαστήρια της Σχολής. Καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως στα Τμήματα όπου η παρουσία των γυναικών είναι περιορισμένη, δεν υπάρχουν γυναίκες σε διοικητικές θέσεις, ενώ αντίθετα, οι άνδρες καταλαμβάνουν πολλές από τις θέσεις διοίκησης σε Τμήματα στα οποία αποτελούν οι ίδιοι τη μειονότητα.

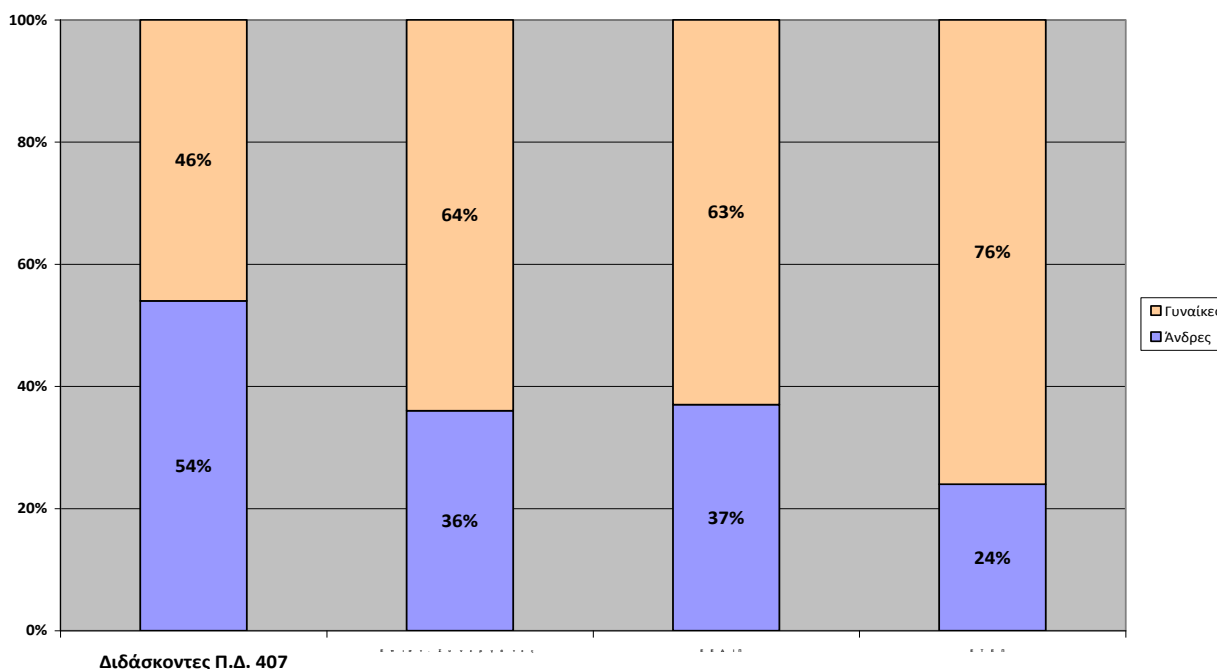
Το Βοηθητικό Επιστημονικό Προσωπικό

Το ακαδημαϊκό έτος 2010-11, εργάστηκαν συνολικά στις διάφορες Σχολές και ανεξάρτητα Τμήματα του ΕΚΠΑ, 226 Διδάσκοντες/ουσες Π.Δ. 407, 22 Επιστημονικοί/ες Συνεργάτες/τιδες, 72 ΕΕΔΙΠ και 172 ΕΤΕΠ. Στο Σχήμα 4 παρουσιάζεται το σύνολο του βοηθητικού επιστημονικού προσωπικού ανά κατηγορία και φύλο.

Παρατηρούμε πως και στην περίπτωση του βοηθητικού επιστημονικού προσωπικού οι γυναίκες συγκεντρώνονται στις χαμηλότερες βαθμίδες (ΕΤΕΠ, ΕΕΔΙΠ και Επιστ. Συνεργάτες/τιδες) ενώ οι άνδρες συνάδελφοί τους στις υψηλότερες (διδάσκων/ουσα Π.Δ. 407) που είναι πιθανότερο να οδηγήσουν στην εκλογή σε θέση ΔΕΠ.

Σχήμα 4

Λοιπό Επιστημονικό Προσωπικό ανά Κατηγορία και Φύλο (ακ. έτος 2010-11 ΕΚΠΑ)

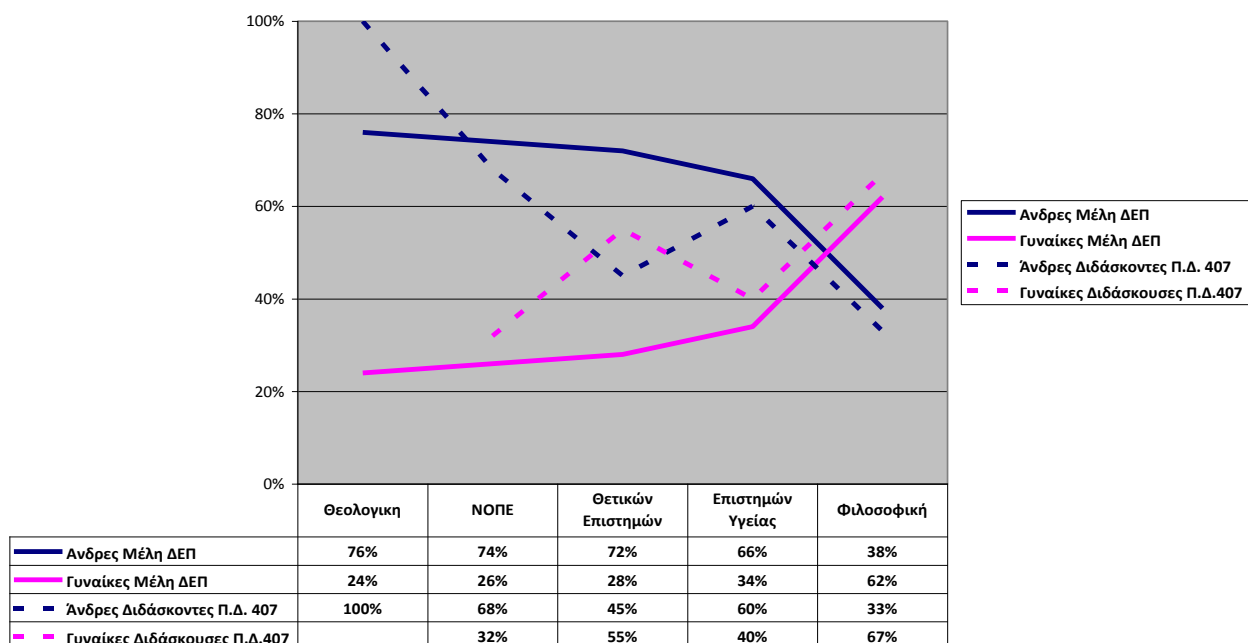

Όπως παρατηρήθηκε και στην περίπτωση των μελών ΔΕΠ, το συνολικό ποσοστό των Διδασκόντων Π.Δ. 407, προέρχεται από ανόμοια ποσοστά μεταξύ των διαφορετικών Σχολών του ΕΚΠΑ. Έτσι, οι γυναίκες αποτελούν το 67%, το 55% και το 32% των 407 στη Φιλοσοφική Σχολή, στη Σχολή Θετικών Επιστημών και στη ΝΟΠΕ. Στη Θεολογική Σχολή δεν υπάρχει καμία γυναίκα σε θέση 407. Ωστόσο, σύμφωνα πάντα με τα στοιχεία που δόθηκαν, μόνο 3 άτομα εργάζονταν με αυτό το καθεστώς τη συγκεκριμένη χρονιά στη Θεολογική Σχολή.

Στο Σχήμα 5 βλέπουμε πως για τις γυναίκες, η αναρρίχηση από τη θέση 407 σε μέλος ΔΕΠ είναι πιο δυσχερής από εκείνη των ανδρών. Σε όλες τις Σχολές, πλην της Θεολογικής, τα ποσοστά των γυναικών στις θέσεις 407 είναι μεγαλύτερα από τα ποσοστά των γυναικών στις θέσεις ΔΕΠ. Η μεγαλύτερη διαφορά σημειώνεται στη Σχολή Θετικών Επιστημών, όπου οι γυναίκες αποτελούν το 55% των 407 αλλά μόνο το 28% των μελών ΔΕΠ. Αντίθετα, σε όλες τις περιπτώσεις τα ποσοστά των ανδρών σε θέσεις 407 είναι μικρότερα των ποσοστών των ανδρών σε θέσεις ΔΕΠ.

Σχήμα 5

Μέλη ΔΕΠ και Διδάσκοντες/ουσες Π.Δ. 407 ανά Φύλο και Σχολή (ακ. έτος 2010-11 ΕΚΠΑ)

Εν κατακλείδι, οι γυναίκες συνεχίζουν να συγκεντρώνονται στις χαμηλότερες βαθμίδες ακόμη και στο βοηθητικό ερευνητικό προσωπικό, όπως και στα μέλη ΔΕΠ. Επιπλέον, παρατηρούμε μια αντιστροφή στην αναλογία μελών ΔΕΠ/βοηθητικού προσωπικού αν λαβουμε υπόψη τη μεταβλητή του φύλου. Σε όλες τις Σχολές, πλην της Θεολογικής, υπάρχουν περισσότεροι άνδρες μέλη ΔΕΠ έναντι ανδρών 407, ενώ στην περίπτωση των γυναικών υπάρχουν λιγότερες γυναίκες μέλη ΔΕΠ έναντι γυναικών 407.

Τα παραπάνω αποτελέσματα υποδεικνύουν συστηματικές ανισότητες στην προώθηση των γυναικών σε καθηγητικές θέσεις σε σχέση με τους άνδρες συναδέλφους τους, οι οποίες πρέπει να εξεταστούν περαιτέρω.

Σύγκριση με τα αποτελέσματα του ακ. έτους 2003-2004

Το ποσοστό των γυναικών μελών ΔΕΠ στο ΕΚΠΑ έχει αυξηθεί από 35% το ακ. έτος 2003-04, σε 36,5% το ακ. έτος 2010-11. Ωστόσο, η αύξηση αυτή, οφείλεται περισσότερο στη συνταξιοδότηση ανδρών Καθηγητών παρά στην είσοδο περισσότερων γυναικών στις βαθμίδες του Λέκτορα και της Επίκουρης Καθηγήτριας. Οι άνδρες μέλη ΔΕΠ καταλαμβάνουν πάντα την πλειονότητα των θέσεων στη βαθμίδα του/της Καθηγητή/τριας (το ακ. έτος 2003-04 η αναλογία ήταν 79% άνδρες προς 21% γυναίκες), με αποτέλεσμα το ποσοστό των γυναικών να αυξάνεται αυτόματα με την αποχώρηση των παλαιότερων μελών ΔΕΠ.

Η σύγκριση με τα στοιχεία του ακ. έτους 2003-04, δείχνει πως ο αριθμός και το ποσοστό των γυναικών μελών ΔΕΠ στις βαθμίδες του/της Επίκ. Καθηγητή/τριας και Λέκτορα, μειώθηκε ελαφρά τα τελευταία χρόνια. Συγκεκριμένα, οι Επίκουρες Καθηγήτριες ήταν το ακ. έτος 2010-11 246 (39%) από 249 (40%) το 2003-04 και οι Λέκτορες ήταν 158 (44,5%) από 177 (45%) το 2003-04. Οι διαφορές είναι πολύ μικρές, όμως η μείωση παρατηρείται και στις δύο χαμηλότερες βαθμίδες, πράγμα που πιθανόν να σημαίνει πως τα τελευταία χρόνια δεν διορίστηκαν τόσες γυναίκες σε θέσεις ΔΕΠ στο ΕΚΠΑ όσο την προηγούμενη δεκαετία.

Αναφορικά με την κατοχή διοικητικών θέσεων, σε σύγκριση με τα αποτελέσματα της αντίστοιχης μελέτης το ακ. έτος 2003-04, το ποσοστό των γυναικών Προέδρων Τμημάτων έχει συρρικνωθεί σημαντικά (16% από 24%) αν και ως απόλυτος αριθμός έχει μειωθεί λιγότερο (5 από 7). Μεγάλη άνοδο έχουν οι γυναίκες στις θέσεις των Αντιπροέδρων των Τμημάτων (34% από 10%), ενώ το ποσοστό τους στους Προέδρους Τομέων έχει μικρότερη αύξηση (27,5% από 22%). Στη Διεύθυνση Εργαστηρίων το ποσοστό έχει μείνει αμετάβλητο μεταξύ των δύο χρονολογιών (27%) αλλά ο πραγματικός αριθμός τους έχει σχεδόν διπλασιαστεί (43 από 23) λόγω της αύξησης των εργαστηρίων στα Τμήματα του ΕΚΠΑ (159 από 86). Ωστόσο, σε ορισμένες Σχολές έχει μειωθεί η παρουσία των γυναικών στη συγκεκριμένη θέση. Για παράδειγμα, στη Σχολή Θετικών Επιστημών, το ακ. έτος 2003-04 οι γυναίκες κατείχαν το 20% (3 από 12) των Διευθ. Εργαστηρίων ενώ το ακ. έτος 2010-11, το 7% (8 από 40).

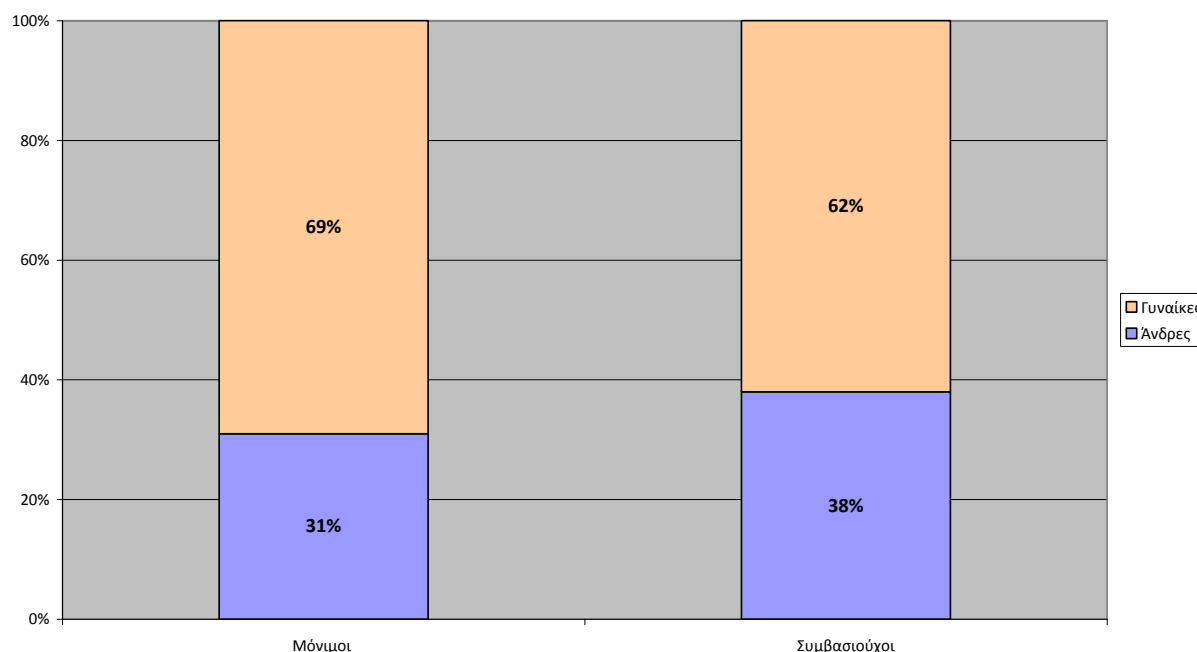
Δεν υπήρχαν στοιχεία για το βοηθητικό ερευνητικό προσωπικό στην έρευνα του 2003-4.

Η έμφυλη κατανομή του διοικητικού προσωπικού του Πανεπιστημίου Αθηνών

Το ακ. έτος 2010-11, το διοικητικό προσωπικό του Πανεπιστημίου Αθηνών αποτελείτο από 64% γυναίκες (920 υπάλληλοι) έναντι 36% (516 υπάλληλοι). Στο Σχήμα 6, παρουσιάζεται το σύνολο των διοικητικών υπαλλήλων ανά φύλο και εργασιακό καθεστώς. Οι γυναίκες υπερτερούν τόσο στους/στις μόνιμους/ες, όσο και στους/στις συμβασιούχους/χες αορίστου χρόνου.

Σχήμα 6

Διοικητικό Προσωπικό ανά φύλο και εργασιακό καθεστώς (ακ. έτος 2010-11 ΕΚΠΑ)

Από την αντίστοιχη μελέτη που είχαμε πραγματοποιήσει για το ακ. έτος 2003-04, δεν παρουσιάζονται ιδιαίτερες μεταβολές στα ποσοστά των γυναικών και ανδρών διοικητικών υπαλλήλων σε σχέση με το ακ. έτος 2010-11. Ωστόσο θα πρέπει να επισημανθεί πως από τα αναλυτικά στοιχεία που ήταν διαθέσιμα εκείνη τη χρονιά, γνωρίζουμε πως οι γυναίκες διοικητικοί υπάλληλοι ήταν η πλειονότητα στο υπαλληλικό προσωπικό όλων των επιπέδων εκπαίδευσης, πλην εκείνων που κατείχαν διδακτορικό τίτλο, όπου το ποσοστό τους ήταν 42% έναντι 58% των ανδρών (11 γυναίκες έναντι 15 ανδρών). Τέλος σημαντικό είναι να επισημανθεί πως ενώ οι γυναίκες κατείχαν τα 2/3 των θέσεων εργασίας σε όλους τους βαθμούς ιεραρχίας (α,β,γ και δ βαθμό) αυτό δεν ίσχυε για τις θέσεις προϊσταμένων. Στην έρευνα του 2003-4 τα 2/3 των προϊσταμένων ήταν άνδρες. Δυστυχώς δεν υπάρχουν αντίστοιχες πληροφορίες στην παρούσα έρευνα του 2010-11 αλλά δεν έχουμε ενδείξεις ότι η κατάσταση έχει αλλάξει.

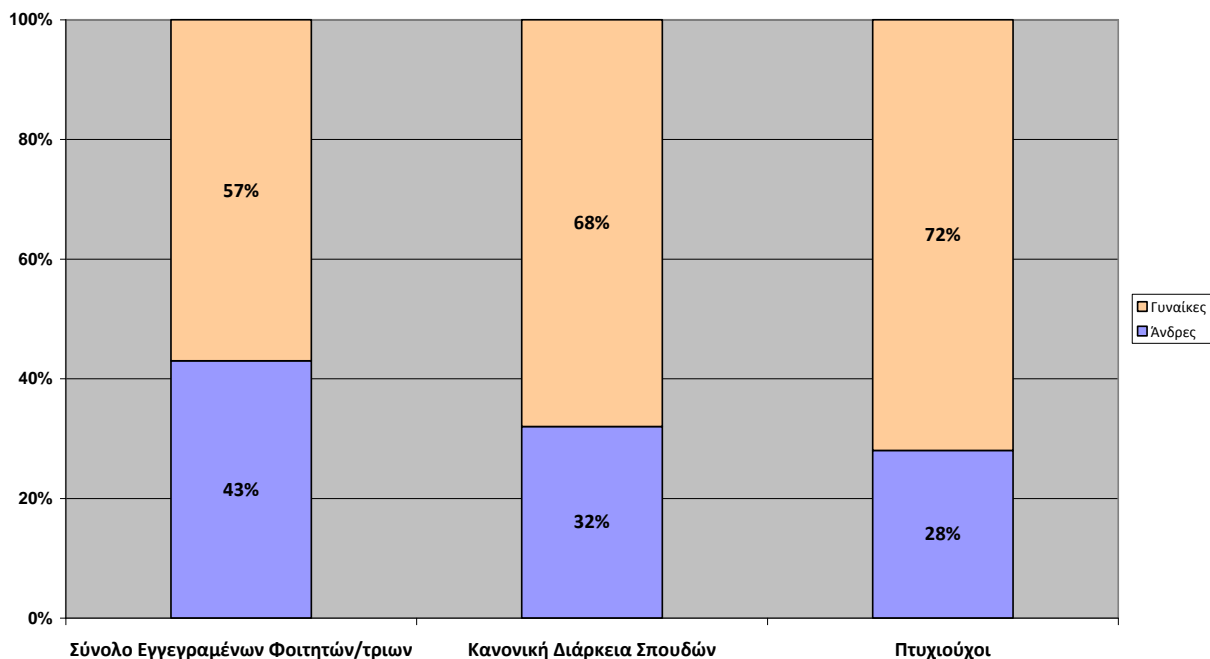
Η έμφυλη κατανομή του φοιτητικού πληθυσμού του Πανεπιστημίου Αθηνών

Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες στα προπτυχιακά προγράμματα σπουδών.

Το σύνολο του φοιτητικού πληθυσμού σε προπτυχιακά προγράμματα κατά το ακαδημαϊκό έτος 2010-11, αποτελείτο από 100034 φοιτητές, εκ των οποίων 56645 (57%) ήταν γυναίκες και 43389 (43%) άνδρες. Όπως φαίνεται στο Σχήμα 7, το ποσοστό των φοιτητριών αυξάνεται ακόμα περισσότερο στο σύνολο του φοιτητικού σώματος που βρίσκεται στην κανονική διάρκεια σπουδών (68%) αλλά και στο σύνολο των πτυχιούχων (72%). Τα δύο τελευταία στοιχεία ίσως οδηγούν στο συμπέρασμα πως στις προπτυχιακές σπουδές, οι γυναίκες είναι περισσότερο συνεπείς από τους άνδρες και τηρούν τα χρονοδιαγράμματα των σπουδών τους.

Σχήμα 7

Προπτυχιακοί/ες Φοιτητές/τριές ανά καθεστώς φοίτησης (ακ. έτος 2010-11 ΕΚΠΑ)

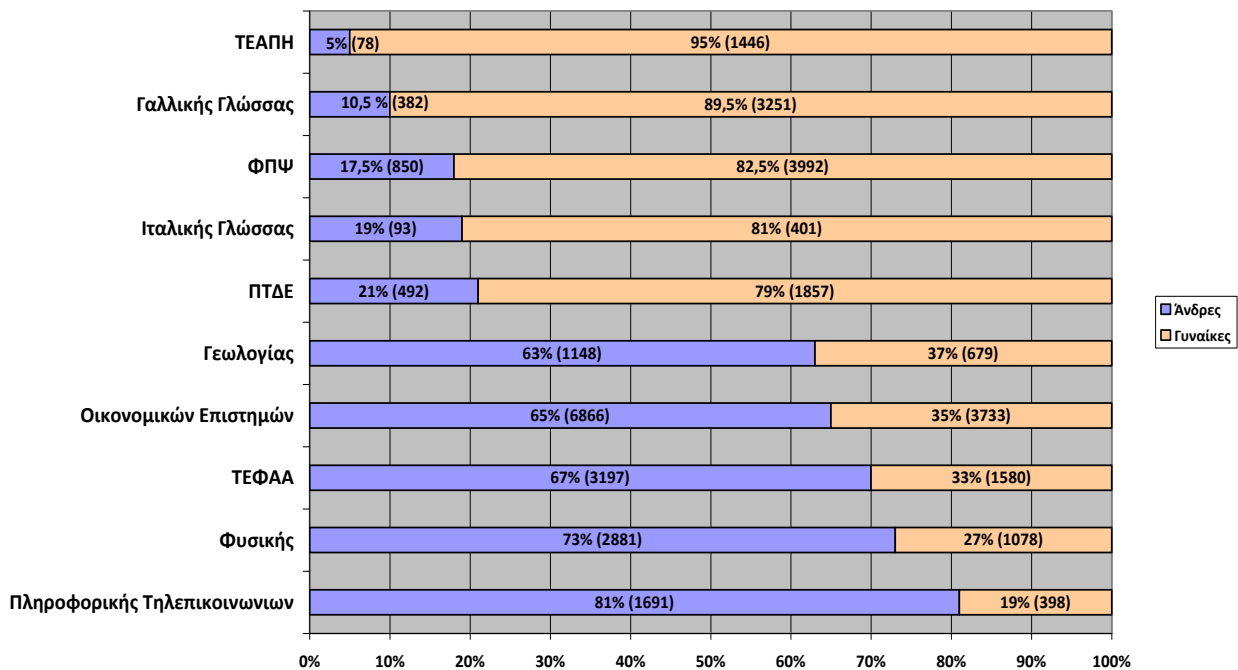
Η κατανομή του φοιτητικού πληθυσμού είναι διαφορετική στις Σχολές καθώς και στα Τμήματα εντός των Σχολών. Ενδεικτικά, στο σύνολο του φοιτητικού πληθυσμού, οι φοιτήτριες αποτελούν το 78% στη Φιλοσοφική Σχολή, το 50% στη ΝΟΠΕ και το 37% στη Σχολή Θετικών Επιστημών.

Εντός της Σχολής Θετικών Επιστημών οι φοιτήτριες αποτελούν το 59% και 54% του φοιτητικού σώματος στα Τμήματα Βιολογίας και Χημείας αλλά μόνο το 27% και 19% στα Τμήματα Φυσικής και Πληροφορικής-Τηλεπικοινωνιών.

Στο Σχήμα 8, παρουσιάζονται τα Τμήματα με το μεγαλύτερο και μικρότερο ποσοστό φοιτητριών στο ΕΚΠΑ στις προπτυχιακές σπουδές. Το μεγαλύτερο ποσοστό φοιτητριών βρίσκεται στα Παιδαγωγικά Τμήματα και στα Τμήματα Ξένων Γλωσσών (Γαλλικής και Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας). Αντίθετα, το μικρότερο ποσοστό φοιτητριών βρίσκεται σε Τμήματα της Σχολής Θετικών Επιστημών, της ΝΟΠΕ και στα ΤΕΦΑΑ. Ωστόσο, είναι προφανές πως οι φοιτήτριες εισάγονται με μεγαλύτερα ποσοστά στα παραπάνω Τμήματα από ότι οι φοιτητές στα Παιδαγωγικά Τμήματα και αυτά των Ξένων Γλωσσών.

Σχήμα 8

Τα πέντε Τμήματα με το μεγαλύτερο ποσοστό φοιτητών και τα πέντε τμήματα με το μεγαλύτερο ποσοστό φοιτητριών σε επίπεδο προπτυχιακών σπουδών (ακ. έτος 2010-11 ΕΚΠΑ)

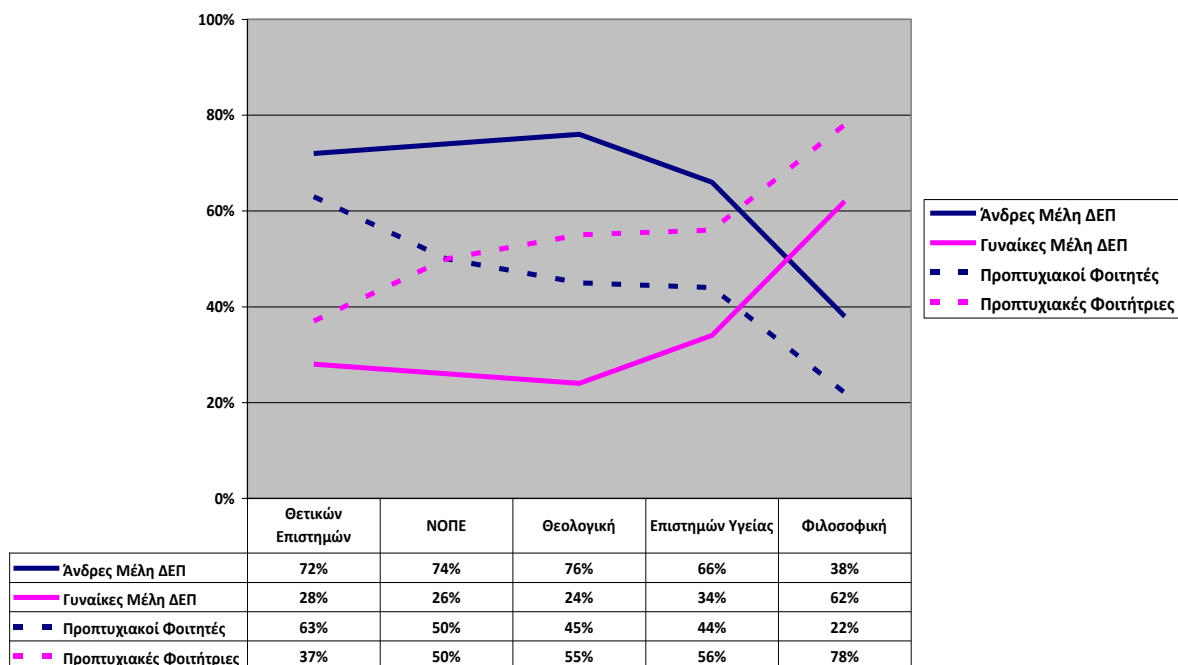

Το Σχήμα 9, παρουσιάζει την έμφυλη κατανομή του επιστημονικού και φοιτητικού προσωπικού στις πέντε Σχολές του Πανεπιστημίου Αθηνών. Όπως φαίνεται η αναλογία επιστημονικού και φοιτητικού προσωπικού αντιστρέφεται σε όλες τις Σχολές. Συγκεκριμένα, το ποσοστό των καθηγητών είναι πάντα μεγαλύτερο αυτού των φοιτητών τους οποίους διδάσκουν, ενώ αντίθετα το ποσοστό των καθηγητριών είναι πάντα μικρότερο αυτού των φοιτητριών τις οποίες διδάσκουν.

Μεγάλες διαφορές στην αναλογία καθηγητριών/φοιτητριών παρατηρούνται κυρίως στη Θεολογική Σχολή, στη ΝΟΠΕ αλλά και στη Σχολή Επιστημών Υγείας.

Σχήμα 9

Μέλη ΔΕΠ και Προπτυχιακοί/ες Φοιτητές/τριες ανά Φύλο και Σχολή (ακ. έτος 2010-11 ΕΚΠΑ)

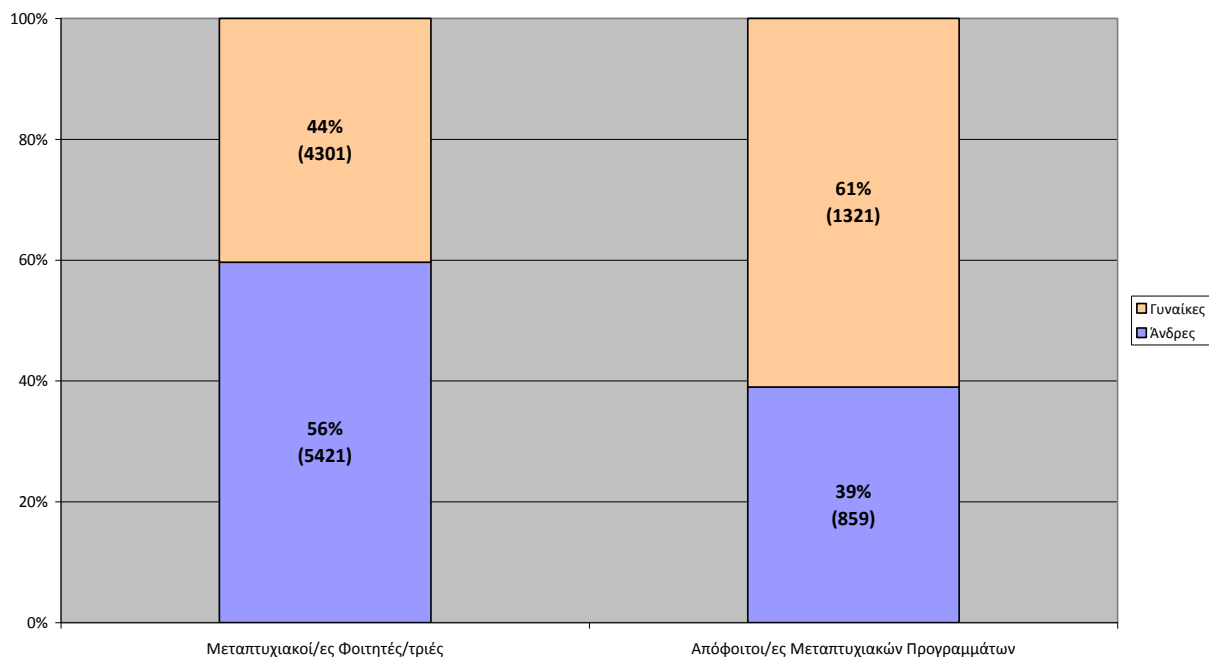

Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες στα μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών.

Το ακαδημαϊκό έτος 2010-11, στα μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών οι φοιτήτριες αποτελούσαν το 56% (5421) του συνόλου του φοιτητικού πληθυσμού και οι φοιτητές το 44% (4301). Επομένως, οι φοιτήτριες συμμετέχουν σχεδόν με το ίδιο ποσοστά στα προπτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών. Όπως και στις προπτυχιακές σπουδές, το ποσοστό των φοιτητριών ανεβαίνει ακόμα παραπάνω στην κατηγορία των Πτυχιούχων για το ακ. έτος 2010-11.

Σχήμα 10

Μεταπτυχιακοί/ες Φοιτητές/τριές ανά καθεστώς φοίτησης (ακ. έτος 2010-11 ΕΚΠΑ)

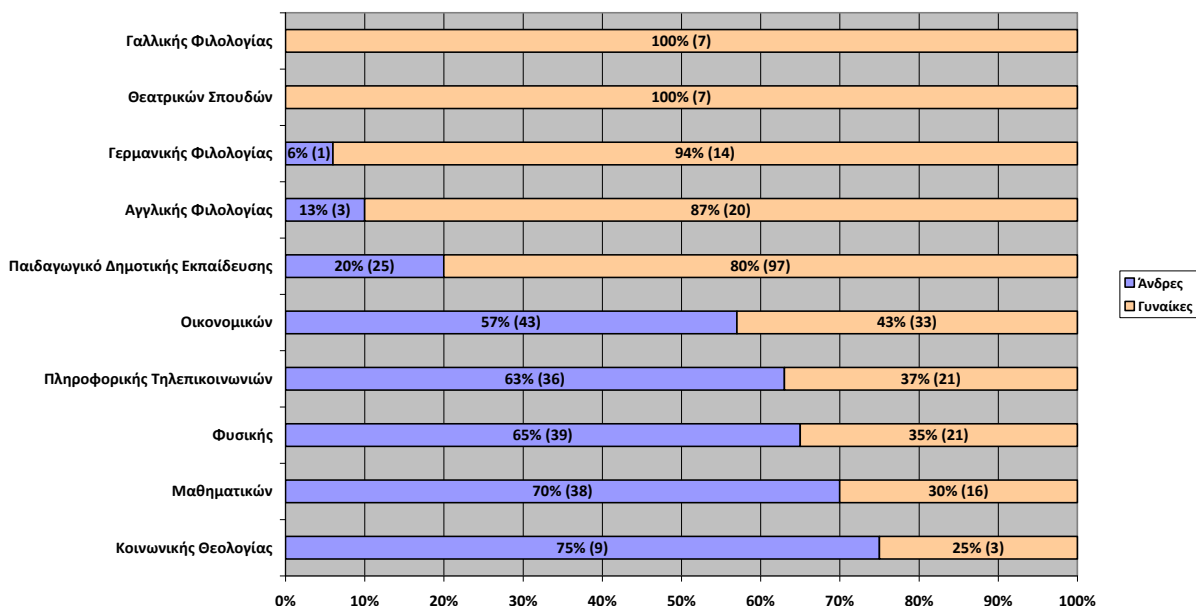

Όπως και στις προπτυχιακές σπουδές, έτσι και στις μεταπτυχιακές, τα συνολικά ποσοστά του φοιτητικού πληθυσμού, κατανέμονται διαφορετικά στα διάφορα Τμήματα και Σχολές. Οι φοιτήτριες σε μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών αποτελούν το 72% του φοιτητικού πληθυσμού στη Φιλοσοφική Σχολή και το 38% στη Θεολογική Σχολή. Αντίστοιχα, οι φοιτητές αποτελούν το 60% στη Σχολή Θετικών Επιστημών αλλά μόνο το 28% στη Φιλοσοφική Σχολή. Όπως επισημάνθηκε προηγουμένως, οι έμφυλες διαφορές στα ποσοστά του φοιτητικού πληθυσμού είναι έντονες και μεταξύ διαφορετικών Τμημάτων στο εσωτερικό των Σχολών. Στη Σχολή Θετικών Επιστημών, οι φοιτήτριες αποτελούν το 73% και οι φοιτητές το 27% των μεταπτυχιακών φοιτητών στο Τμήμα Χημείας. Αντίθετα, στο Τμήμα Φυσικής οι φοιτητές αποτελούν το 75% και οι φοιτήτριες το 25% των μεταπτυχιακών φοιτητών.

Στο Σχήμα 11, παρουσιάζονται τα Τμήματα με το μεγαλύτερο ποσοστό ανδρών και τα Τμήματα με το μεγαλύτερο ποσοστό γυναικών πτυχιούχων μεταπτυχιακών προγραμμάτων στο ΕΚΠΑ. Τέσσερα από τα «γυναικεία» Τμήματα ανήκουν στη Φιλοσοφική Σχολή και τρία από τα «ανδρικά» στη Σχολή Θετικών Επιστημών. Όπως και στο Σχήμα 8, οι φοιτήτριες φαίνεται να καταλαμβάνουν περισσότερες θέσεις πτυχιούχων στα «ανδρικά» τμήματα από όσες καταλαμβάνουν οι φοιτητές στα «γυναικεία».

Σχήμα 11

Τα πέντε Τμήματα με το μεγαλύτερο ποσοστό ανδρών και τα πέντε με το μεγαλύτερο ποσοστό γυναικών πτυχιούχων μεταπτυχιακών προγραμμάτων (ακ. έτος 2010-11 ΕΚΠΑ)

Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες υποψήφιοι διδάκτορες

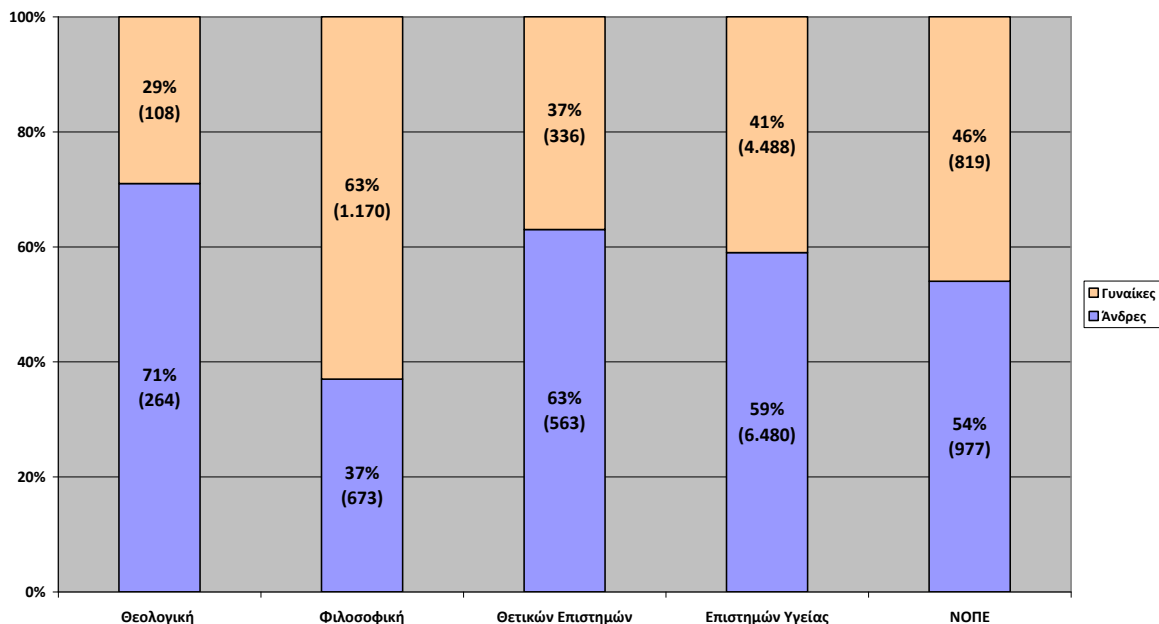
Ιδιαίτερη μνεία θα πρέπει να γίνει στους φοιτητές και στις φοιτήτριες που πραγματοποιούν διδακτορικές διατριβές, αφού οι ίδιοι αποτελούν ένα μέρος του μελλοντικού επιστημονικού προσωπικού των Πανεπιστημίων.

Στο επίπεδο των διδακτορικών σπουδών, οι γυναίκες παύουν να αποτελούν την πλειοψηφία. Σύμφωνα με τα στοιχεία για το ακ. έτος 2010-11, οι άνδρες αποτελούσαν το 56% (9294) και οι γυναίκες το 44% (7346) στο σύνολο των υποψηφίων διδακτόρων στο ΕΚΠΑ. Στους πτυχιούχους διδάκτορες και πάλι οι άνδρες αποτελούν την πλειονότητα με ποσοστό 53% (353) έναντι 47% (315). Επομένως, ενώ οι γυναίκες πτυχιούχοι στα προπτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών ήταν η μεγάλη πλειοψηφία του συνόλου των πτυχιούχων φοιτητών (72% και 61% αντίστοιχα), το ποσοστό μειώνεται σε 47% στους πτυχιούχους διδάκτορες. Στο Σχήμα 12, διαπιστώνουμε πως οι γυναίκες αποτελούν τη μειοψηφία των υποψηφίων διδακτόρων σε όλες τις Σχολές του ΕΚΠΑ, πλην της Φιλοσοφικής.

Στο Σχήμα 13, παρουσιάζονται τα ποσοστά των ανδρών και γυναικών μελών ΔΕΠ και Υποψηφίων Διδακτόρων στις Σχολές του ΕΚΠΑ. Στις Σχολές Επιστημών Υγείας, ΝΟΠΕ και Θετικών Επιστημών τα ποσοστά των γυναικών υποψηφίων διδακτόρων είναι αισθητά μεγαλύτερα από τα αντίστοιχα των γυναικών μελών ΔΕΠ.

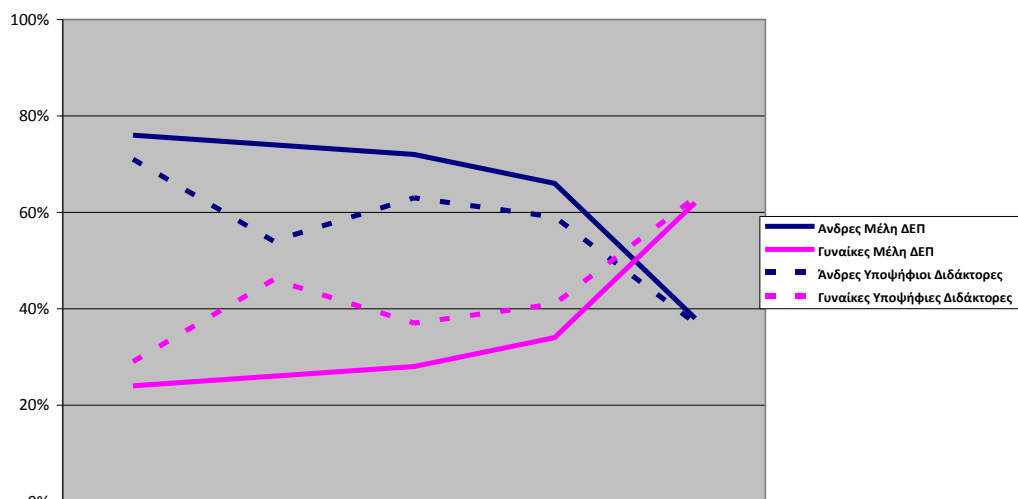
Σχήμα 12

Σύνολο Υποψηφίων Διδασκόντων ανά Φύλο και Σχολή (ακ. έτος 2010-11 ΕΚΠΑ)

Σχήμα 13

Μέλη ΔΕΠ και Υποψήφιοι/ες Διδάκτορες ανά Φύλο και Σχολή (ακ. έτος 2010-11 ΕΚΠΑ)

	Θεολογική	ΝΟΠΕ	Θετικών Επιστημών	Επιστημών Υγείας	Φιλοσοφική
Ανδρες Μέλη ΔΕΠ	76%	74%	72%	66%	38%
Γυναίκες Μέλη ΔΕΠ	24%	26%	28%	34%	62%
Ανδρες Υποψήφιοι Διδάκτορες	71%	54%	63%	59%	37%
Γυναίκες Υποψήφιοι Διδάκτορες	29%	46%	37%	41%	63%

Συμπεράσματα

Το φύλο φαίνεται να αποτελεί καθοριστικό παράγοντα στην κατανομή του ακαδημαϊκού προσωπικού του ΕΚΠΑ. Οι έμφυλες διαφοροποιήσεις είναι περισσότερο έντονες σε ορισμένα επιστημονικά αντικείμενα και επομένως Σχολές και Τμήματα από άλλες. Υπάρχουν επιστήμες που είναι «ουδέτερες» σχετικά με τη μεταβλητή του φύλου και άλλες που ο έμφυλος χαρακτήρας τους είναι ιδιαίτερα έντονος. Συνοπτικά αναφέρουμε ότι το μικρότερο ποσοστό γυναικών εμφανίζεται στα Τμήματα Πληροφορικής και Οικονομικών ενώ το μεγαλύτερο στα Τμήματα Ξένων Γλωσσών.

Σε όλες τις Σχολές του ΕΚΠΑ οι άνδρες είναι η πλειονότητα σε όλες τις βαθμίδες του διδακτικού και επιστημονικού προσωπικού. Η Φιλοσοφική Σχολή αποτελεί την εξαίρεση με 62% γυναίκες στο διδακτικό και επιστημονικό προσωπικό. Επίσης, στο σύνολο των Σχολών και Τμημάτων του ΕΚΠΑ οι άνδρες καταλαμβάνουν την συντριπτική πλειοψηφία των θέσεων του επιστημονικού προσωπικού στις βαθμίδες του Καθηγητή/τριας και Αναπληρωτή/τριας Καθηγητή/τριας.

Η κατοχή διοικητικών θέσεων, επομένως και η εξουσία και αρμοδιότητα για τη λήψη αποφάσεων για τις λειτουργικές, οργανωτικές και εκπαιδευτικές δομές του Πανεπιστημίου, ανήκει συντριπτικά στους άνδρες μέλη ΔΕΠ. Οι γυναίκες, αν και αποτελούν το 36,5% των μελών ΔΕΠ του ΕΚΠΑ, συμμετέχουν ελάχιστα στην άσκηση εξουσίας στο εσωτερικό του Ιδρύματος.

Στις Σχολές και Τμήματα με μεγάλη παρουσία ανδρών μελών ΔΕΠ, δεν υπάρχει καμία γυναίκα που να διετέλεσε Πρόεδρος Τμήματος και η παρουσία τους στις λοιπές διοικητικές θέσεις είναι ισχνή. Αντίθετα, στη Φιλοσοφική Σχολή οι άνδρες, αν και συμμετέχουν με πολύ χαμηλά ποσοστά, κατέχουν σχεδόν το ήμισυ των διοικητικών θέσεων των Τμημάτων της Σχολής.

Είναι ενδιαφέρον να παρατηρήσουμε ότι κάτι παρόμοιο ισχύει και για την κατανομή στη θέση του Προϊστάμενου στο διοικητικό προσωπικό του ΕΚΠΑ το οποίο αποτελείται στην πλειονότητα του από γυναίκες που όμως και εδώ συγκεντρώνονται στις χαμηλότερες βαθμίδες της ιεραρχίας.

Η παρούσα έρευνα παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον διότι για πρώτη φορά συγκεντρώνονται στοιχεία σχετικά με την έμφυλη κατανομή του βοηθητικού επιστημονικού προσωπικού και του φοιτητικού πληθυσμού. Σχετικά με το βοηθητικό προσωπικό παρατηρούνται και πάλι οι γνωστές ανισότητες. Οι γυναίκες συγκεντρώνονται στις χαμηλότερες βαθμίδες (ΕΤΕΠ, ΕΕΔΠ, Επιστημονικοί/ες Συνεργάτες/τιδες) ενώ οι άνδρες στις υψηλότερες βαθμίδες (407) που έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα να οδηγήσουν σε μελλοντικές θέσεις ΔΕΠ. Παρόλα αυτά οι γυναίκες που διδάσκουν στο ΕΚΠΑ σε θέσεις 407 είναι περισσότερες των γυναικών μελών ΔΕΠ ενώ το αντίθετο συμβαίνει με τους άνδρες συναδέλφους τους.

Τα παραπάνω ευρήματα υποδεικνύουν σοβαρές και συστηματικές ανισότητες εις βάρος των γυναικών στην κατανομή των θέσεων σε όλες τις βαθμίδες της

ιεραρχίας τόσο του επιστημονικού όσο και του διοικητικού προσωπικού του ΕΚΠΑ και θα πρέπει οπωσδήποτε να αντιμετωπιστούν.

Τέλος, σχετικά με την κατανομή του φοιτητικού πληθυσμού, τα αποτελέσματα δείχνουν μια μεγάλη αύξηση του ποσοστού των γυναικών τόσο στα προπτυχιακά όσο και στα μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών στα οποία οι φοιτήτριες αποτελούν την πλειοψηφία. Εξαίρεση αποτελούν μόνο οι υποψήφιοι/ες διδάκτορες όπου εκεί υπερτερούν οι άνδρες.

Με την αύξηση των γυναικών στο φοιτητικό πληθυσμό του ΕΚΠΑ παρατηρούμε το φαινόμενο όπου η πλειονότητα του φοιτητικού πληθυσμού είναι γυναίκες ενώ η πλειονότητα των καθηγητών είναι άνδρες. Σε όλες τις Σχολές το ποσοστό των γυναικών μελών ΔΕΠ είναι μικρότερο του ποσοστού των γυναικών φοιτητριών τις οποίες διδάσκουν ενώ το ποσοστό των ανδρών μελών ΔΕΠ είναι πάντα μεγαλύτερο του ποσοστού των ανδρών φοιτητών που διδάσκουν.